

dem? Fæsteren eller Jordlodtageren skal ikke have dem, thi der er Bestemmelse om, at han maa opføre sig en Bygning selv ganske efter sit eget Hoved og selvfølgelig ogsaa af det Materiale, han bryder sig om, men Nedbrydningsmateriale er ikke det, man bryder sig om, naar man bygger sig et nyt Hus. Følgelig skal Præstegaarden realiseres paa anden Maade, Arvefæsteren maa altsaa bygge sig et Hus paa den ham udlagte Jordlod.

Og saa kommer Kommissionen. Der har man atter pludselig faaet Bud efter denne Amtskommission, som man ellers ikke har meget Ærinde hos. Kommissionen kommer og skal vurdere Bygningen, og efter at den har gjort det, staar der, faar Fæsteren den virkelige Byggesum udbetalt i Form af Laan af Statskassen, og saa er der Bestemmelse om, hvordan den skal forrentes og afdrages. Her staa vi overfor en mærkelig Forholdsregel: Kommissionen skal komme og vurdere Bygningen, men det, han skal have Laan i Forhold til, er den virkelige Byggesum. Men denne kan Kommissionen i Sandhed ikke udfinde. Hvad Bygningen virkelig har kostet, den virkelige Byggesum, er der kun en, der ved Besked om, og det er Bygherren, Arvefæsteren. Det ærede Medlem ryster paa Hovedet. Det er altsaa stillet op med velberaad Hu, at Amtskommissionerne skulle udfinde, hvad de ganske savne Forudsætning for. Nej, Bygherren kan lægge Dokumenterne paa Bordet, fremlægge Regningerne over Tømrerarbejde, Murerarbejde o. s. v., og gøre Rede for det til Hvid og Skilling, men Amtskommissionen kan sandt for Dyden ikke sige, hvad den virkelige Byggesum har været. Noget andet er det, om den blot skal sige, hvad Bygningerne ere værd under de foreliggende Forhold, under Hensyn til de meget forskellige ydre og til Dels indre Forhold, der gøre sig gældende ved denne Lejlighed. Bygningerne kunne have en anden Værdi end Byggeværdien, og det kan Kommissionen afgøre, men den virkelige *Byggesum* kan kun en, nemlig Bygherren, vide Besked med.

Selvfølgelig er dette kun et underordnet Punkt. Det, der har Interesse, og det, der gør, at jeg særlig ønsker at dvæle ved dette Forslag, er heller ikke Bestemmelsen om, at

disse Ejendomme skulle vedblive at være i offentligt Eje, men derimod at Fæsteafgiften af Jorden ikke maa overstige 3 pCt. af højst 4,000 Kr. pr. Td. Hartkorn. Det er billigt. Man har Fæste af forskellig Slags i forskellige Sortimentter. De to første Former ere vist ikke billige. Jeg tror, Folk i Almindelighed ville foretrække vort beskedne Lovværk, men her har man fundet paa en Maade, hvorpaa man giver billigt Fæste, idet man bestemmer, at vedkommende skal svare 3 pCt. af højst 4,000 Kr. pr. Td. Hartkorn. Vær saa artig, mere skal der ikke svares. Det vil sige, 60 Kr. pr. halv Td. Hartkorn aarlig. Nu hørte vi i Gaar det ærede Medlem tale om et Jordstykke i Sorø Amt, som den efter hans Mening noget haardhændede Formand for Amtskommissionen havde nægtet Ansøgeren at faa. Det ærede Medlem sagde, at det var særdeles billigt, hvad denne Lod kunde købes for. Det var Danmarks bedste Jord, og den var lige saa billig, som Jordspekulanten kunde faa den for, og denne vilde endda have den for at tjene Penge paa den. Ærede Medlemmer, der hørte Ordføreren for Forslagsstillerne i Gaar, huske nok, at det blev fremhævet, at dette Jordstykke paa 5½ Td. Land var særdeles billigt. Hvad kostede det da? Det kostede 5,700 Kr. pr. Td. Hartkorn, men nu kommer det ærede Medlem og foreslaar, at Præstegaardsjorderne skulle udlægges til Arvefæste for en Fæsteafgift af 3 pCt. af højst 4,000 Kr. pr. Td. Hartkorn. Præstegaardsjorden kan imidlertid ikke tages fra Præsteembedet, uden at der gives Præsteembedet Vederlag derfor, og fuldt Vederlag kan ikke gives, uden at der svares 4 pCt. af den virkelige Værdi. Men naar vi holde os til det ærede Medlems egne billige Værdiansættelser paa Sorøkannten, hvor en Td. Hartkorn købes billigt for 5,700 Kr., faa vi yderligere 1,700 Kr., som der ogsaa skal ydes Vederlag for, og dernæst 1 pCt. mere baade af de 4,000 og de 1,700 Kr. Saa komme vi op til et lille Tilskudsbeløb for Kommunen eller det offentlige, der opretter disse Ejendomme, som omtrent bliver lige saa stort som det, man kræver af selve Fæsteren, og hvor meget man end maa beundre dette billige Forslag — det er unægtelig meget hu-